

LUOMUTUOTTEIDEN AITOUDESTA

**AUTHENTICITY AND TRACEABILITY OF ORGANIC FOOD-
STAKEHOLDERS VIEWS**

**MARJO SÄRKKÄ-TIRKKONEN
RURALIA-INSTITUUTTI**

HELSINGIN YLIOPISTO

SISÄLTÖ

YLEISESTI RUOKAVÄÄRENNÖKSISTÄ

AUTHENTICFOOD-HANKKEEN KYSELYN TULOKSIA

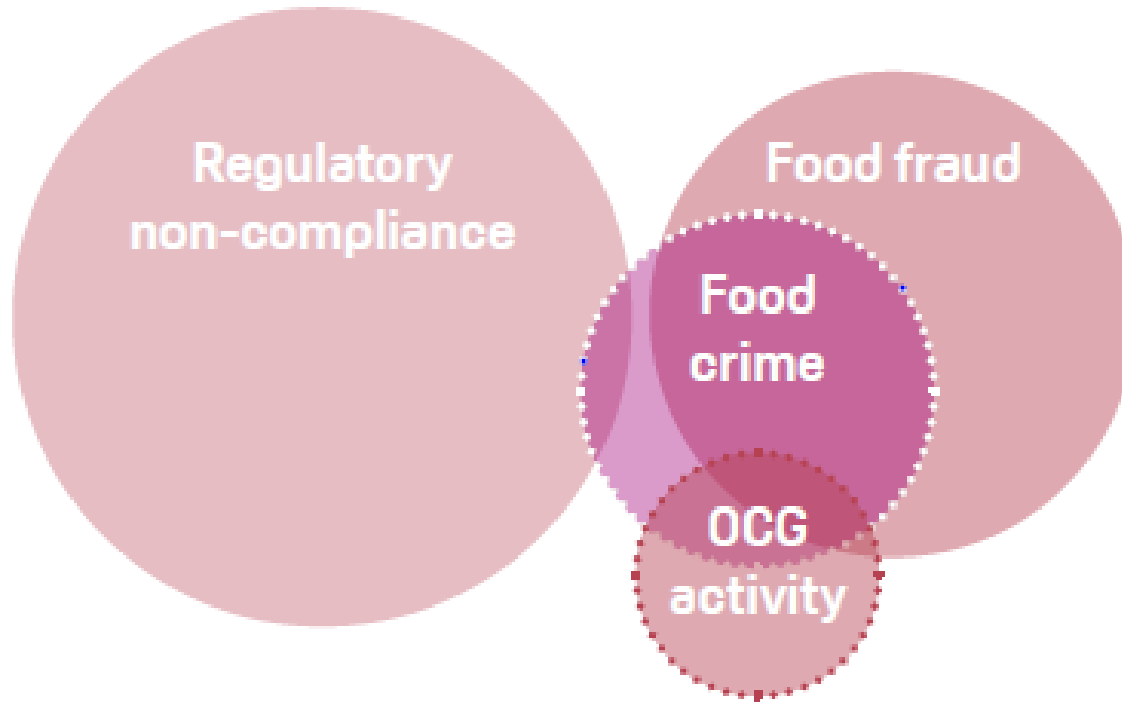
YHTEENVETOA

HELSINGIN YLIOPISTO

KÄSITTEISTÄ

- Huija
- Ei y
- Ei
- O
- S
-
- Tau
- Vä

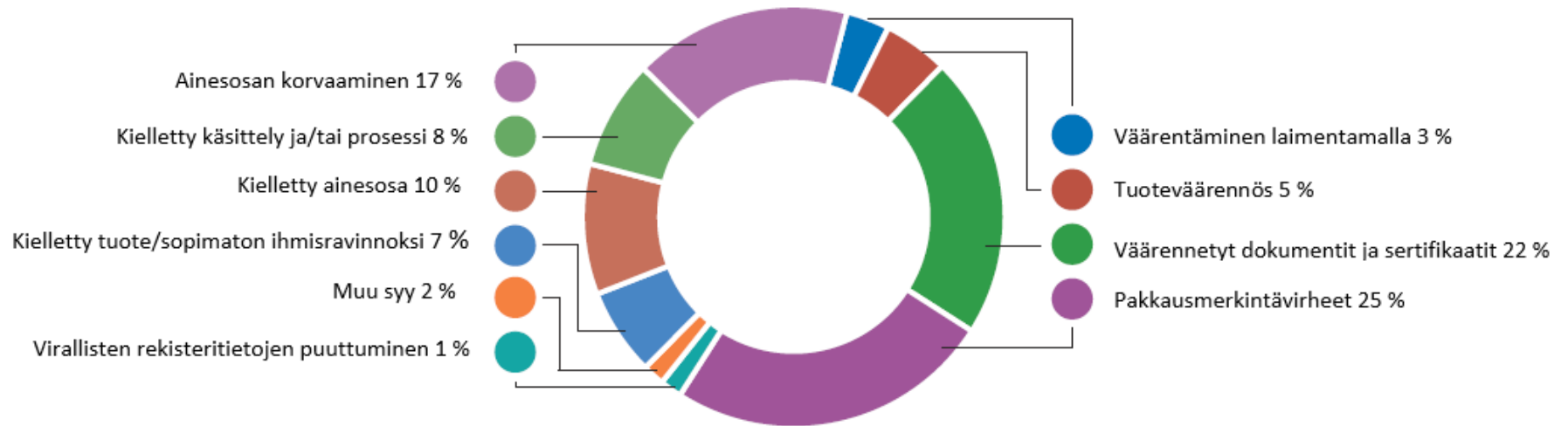

FSA, 2016

HELSINGIN YLIOPISTO

RASFF-TILASTOA VÄÄRENNOKSISTA (2014)

Lähde: RASFF, Annual Report 2014

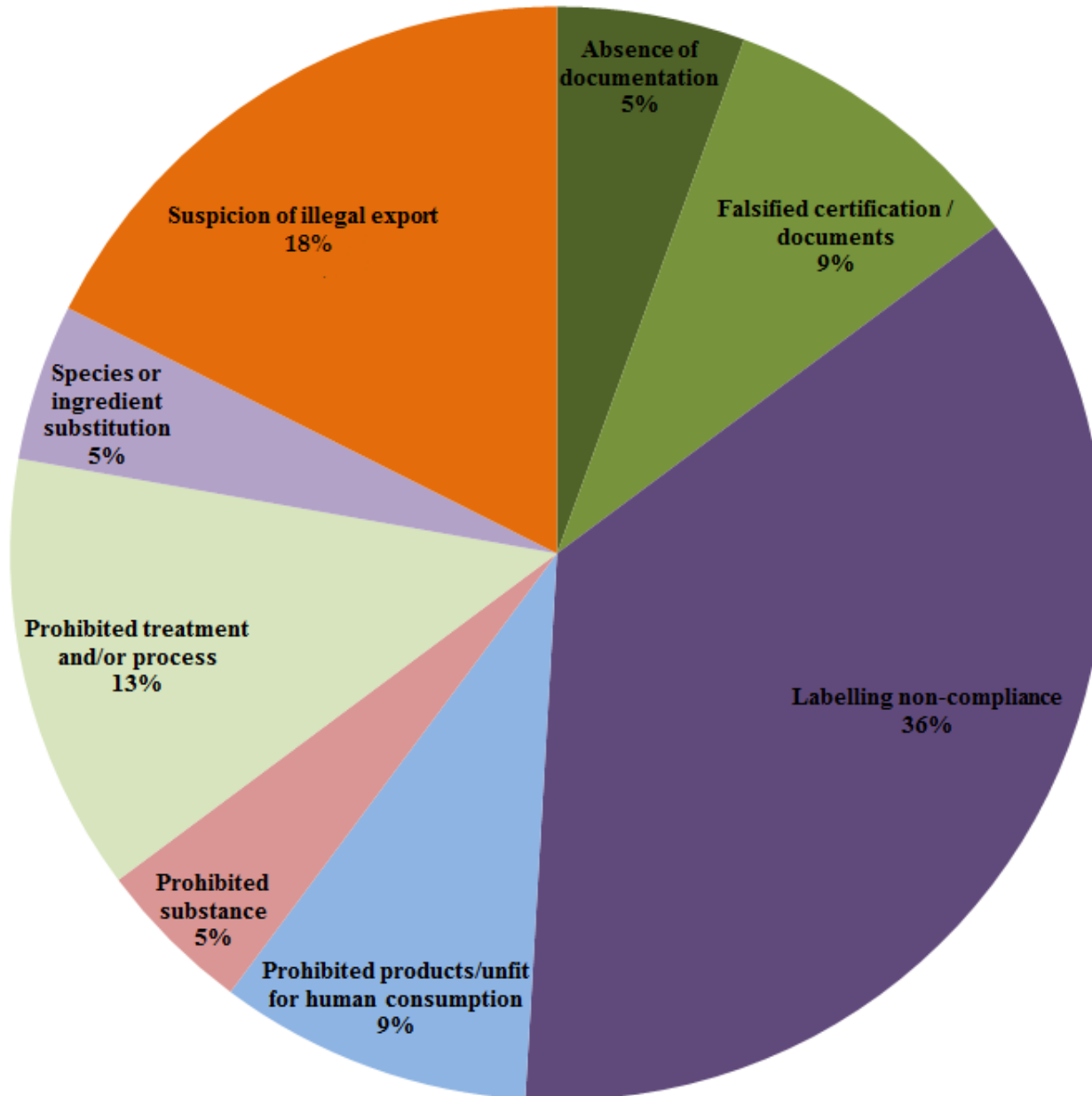

HELSINGIN YLIOPISTO

**FOC
FNN**

- Perustet
- Viranom
- Marraski
(Adminis

Cases exchanged by the FFN by type of alleged violation in 2015

K,

J-alueella

FOOD FRAUD REPORT

(DE LANGE, EU 2013)

Top 10 ruokaväärennökset

1. Oliiviöljyt
2. Kalat
3. Luomutuotteet
4. Maito
5. Vilja
6. Hunaja
7. Kahvi ja tee
8. Mausteet (sahrami, chilijauheet)
9. Viini
10. Hedelmämehut

AITOUS, ALKUPERÄ JA JÄLJITETTÄVYYS

- Tieto perustuu tyypillisesti toimijoiden hallussa oleviin dokumentteihin ja elintarvikkeen pakkausmerkintöihin tai muihin tunnistetietoihin.
- Elintarvikeketjussa voi olla ääritapauksessa 16 - 18 solmukohtaa / yhtymäkohtaa
- Jäljitettäessä taaksepäin, jokaisessa solmukohdassa on periaatteessa kerättävä ja läpikäytävä dokumentit, jotta päästään siirtymään edeltävään solmukohtaan
  - aikaa vievää, hankalaa ja vaatii osaamista ja resursseja.
- Perustuu luottamukseen
  - yhteistyökumppanit, toimitussopimukset
  - auditoinnit
  - dokumentaatiot
  - sertifikaatit
  - *analyysit*

AUTHENTICFOOD- TUTKIMUSHANKE 2011-2015

- AuthenticFood (Core Organic II-tutkimushanke)
  - *Fast methods for authentication of organic plant based foods*
- Globaaleilla elintarvikemarkkinoilla luomutuotteista saatava parempi hinta on lisännyt houkutusta saattaa markkinoille väärennettyjä luomutuotteita.
- Perinteisen valvontajärjestelmän rinnalla lähdetty kehittämään „aitousindikaattoreita“ erilaisille luomutuotteille.

HELSINGIN YLIOPISTO

KYSELY LIITTYEN RUOAN AITOUTEEN

- Yht. 76 vastausta (eri sidosryhmät alkutuotannosta valvontaan ja kauppaan)
  - Suomi (N=30)
  - Saksa (N=20)
  - Italia (N=14)
  - Liettua (N=12)
- Yht. 5 vastausta/analytiikan asiantuntijoilta
- Tekeillä artikkeli
  - Särkkä-Tirkkonen, M., Kahl, J., Micheloni, C. & Skulskis, V. 2016. Authenticity and traceability of organic food– stakeholders views

TULOKSIA SUOMEN JA SAKSAN OSALTA (N=50)

- 34/50 vastaajaa kohdannut ruokapetoksia
  - Esimerkiksi
    - maantieteellinen alkuperä ei vastaa merkintöjä
    - raaka-aineen aitoudessa epäselvyyksiä
    - laimentaminen
    - raaka-aineen korvaaminen
    - puhtaus (biologinen)
    - pakkausmerkinnät virheellisiä

- **Suomessa** petoksia pidetään mahdollisena kaikissa elintarvikeketjun vaiheissa
  - myös kaikissa tuoteryhmissä
- **Saksassa** erityisesti alkutuotannon ja tuonnin osalta
  - tuoretuotteiden ryhmä
  - liha
  - vihannekset
  - viljatuotteet

- 40/50 vastaajaa oli sitä mieltä, että analytiikkaa tarvitaan sertifiointidokumenttien lisäksi
- Mikäli mitään analytiikkaa lähdetään kehittämään, riittävä varmuustaso oltava
  - viranomaiset eivät voi toimia suuntaa-antavien tulosten perusteella.
- Väärennösten todennäköisyyttä voidaan parhaiten vähentää tehostamalla jäljitettävyyssjärjestelmiä ja lisäämällä toimitusketjujen läpinäkyvyyttä

MITEN VASTAAJAT MÄÄRITELLEET ”AITOUDEN” (SUOMI)

- Aukottomasti jäljitettävissä
  - Koko elintarvikeketjun osalta
  - Sisäinen jäljitettävyys (toimijakohtaisesti)
  - Läpinäkyvyys
  - Tuotantohistoria todennettavissa
- Ruoan alkuperä ja jalostusreitti on selkeästi tiedossa.
  - Kuluttajalla on mahdollisuus tarkastaa nuo asiat pakkaus- tai myymälän merkinnöistä.

- **Aito ruoka on luonnonmukaisesti tuotettuja raaka-aineita,** kotieläintuotteita, keräilytuotteita, riistaa, kalaa ja näistä mahdollisimman pienillä lisäainemäärillä valmistettua ruokaa.
- Aitoa ruokaa **voivat olla myös einokset** tai muut valmis/puolivalmisruuat, joiden raaka-aineet selvästi jäljitettävissä ja valmistuksessa käytetään vain luomutuotannossa sallittuja lisäaineita (tuotteet tarkoitettu kuitenkin lähimarkkinoille).
- Ruoka **maistuu aidolta** eli ei sisällä keinotekoisia aromeita tai muita lisäaineita. Se on nautinnollista syödä.

Aitoutta määrittelee
prosessointi

HELSINGIN YLIOPISTO

- **Tuote vastaa spesifikaatiota**
  - Tuotteen sisältö, alkuperä ja tuotantotapa vastaavat tuotteesta annettuja tietoja tai lainsäädännössä tuotetyypille annettuja määrittelyjä
- **Tuote vastaa kerrottua**, tuote on sitä mitä lupaa
  - Tiedetään alkuperä, rajoitettu aineiden lisäämistä ja poistamista

HELSINGIN YLIOPISTO

Aitoutta määrittelee
annetut lupaukset

- **Laatukäsitys aitouden osoittamisessa tulisi olla laaja-alainen**
  - Elintarviketurvallisuus
  - Ympäristö
  - Eläinten hyvinvointi
  - Jäljitettävyys
  - Tuotantotapa
  - Alkuperä

HELSINGIN YLIOPISTO

- Mikään ei estä elintarvikeketjun eri toimijoita kuten teollisuutta ja kauppaa lisäämästä elintarvikeketjun läpinäkyvyyttä

- merkitsemällä vapaaehtoisesti, mistä elintarvikkeet ja/tai niiden raaka-aineet tulevat

- hyödyntämällä esim. jäljitettävyysteknologiaa.

RFID?

- Nykyisellään merkinnät ovat pakkauksessa, eivät itse elintarvikkeessa.

- -> Tulevaisuudessa ”sormenjälkitunniste” itse elintarvikkeeseen/raaka-aineeseen?

- *esim. nyt jo tunnistemaitohappobakteeri juustoissa*

- Kuluttaja vaatii - ja valitsee!

HELSINGIN YLIOPISTO

YHTEENVETONA

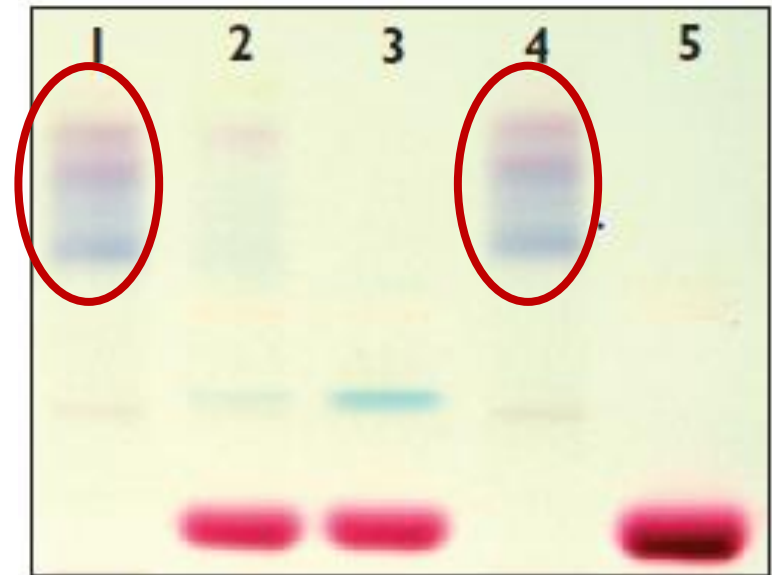
- Väärennösten todennäköisyyttä voidaan parhaiten vähentää
  - tehostamalla jäljitettävyyssjärjestelmiä ja
  - lisäämällä toimitusketjujen läpinäkyvyyttä
- Analytiikka tarpeen, kun tarvitaan objektiivisia tutkimuksia esimerkiksi oikeusasteita varten
  - Useamman menetelmän yhdistelmät?
  - Sormenjälkitunnisteet raaka-aineisiin
- Suomessa toistaiseksi säästyttävä vakavilta ruokapetoksilta (niin luomu kuin tavanomainen)

KUVITTEELLINEN CASE

”LUOMUMARJOJA MAAILMALLA”

- Luomusertifioitu metsä -> luomumustikka -> vientipotentialia etenkin Aasiassa
- Luonnonmarjoja väärennetään jo nyt

From Left to Right: Lane 1 genuine bilberry, lane 2 and 3 fake bilberry, lane 4 genuine bilberry, lane 5 pure adulterant (i.e., amaranth dye)—Photo courtesy of Medi-Herb, Palmyra, WI

HELSINGIN YLIOPISTO

Lähde: Dentali, S. 2007. Adulteration: Spotlight on bilberry, Nutraceuticals World

KIITOS !

MARJO.SARKKA-TIRKKONEN@HELSINKI.FI

044 5906849

@Marjo_ST

HELSINGIN YLIOPISTO

LÄHTEET

- de Lange, E. 2013. Mietintöluonnos elintarvikekriisistä, petoksista elintarvikeketjussa ja niiden valvonnasta (2013/2091(INI))
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-519.759+02+DOC+PDF+V0//FI&language=FI>
- Särkkä-Tirkkonen, M. & Tikkanen-Kaukanen, C. 2015. AuthenticFood- Pikamenetelmät kasvipohjaisten luomuelintarvikkeiden aitouden määrittämisessä. Loppuraportti. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.
- Food Ingredients Fraud Database. www.foodfraud.org
- Food Fraud Network Activity Report 2015. http://ec.europa.eu/food/safety/docs/official-controls_food-fraud_network-activity-report_2015.pdf
- RASFF Annual Report 2014.
http://ec.europa.eu/food/safety/rasff/docs/rasff_annual_report_2014.pdf
- Food Standards Agency. 2016. FOOD CRIME ANNUAL STRATEGIC ASSESSMENT.
<http://www.food.gov.uk/sites/default/files/fsa-food-crime-assessment-2016.pdf>
- Särkkä-Tirkkonen, M., Kahl, J., Micheloni, G., Skulskis, V. 2016. Authenticity and traceability of organic food – stakeholders views. Food fraud symposium, Wageningen 22.-23.6.2016.

